

10,3 кг (при $P \geq 0,999$), а у вісьмимісячному віці - 8,7-13,1 кг (при $P \geq 0,999$).

В умовах господарства отримані дещо нижчі показники відгодівельних якостей ніж показники вихідних батьківських форм в умовах спеціалізованої станції. Але незважаючи на це, слід зазначити, що використання спеціалізованих м'ясних батьківських форм, які мають високий генетичний потенціал відгодівельних м'ясних якостей, забезпечує прояв ефекта гетерозису за відтворювальними якостями, а адитивний характер успадкування відгодівельних та м'ясних якостей сприяє поліпшенню цих якостей у помісного та гібридного молодняка.

Таким чином, впровадження методів схрещування та гібридизації з використанням великої білої породи, як материнської в сполученні з спеціалізованими м'ясними батьківськими формами, забезпечує підвищення ефективності свинарства.

УДК 636.082.26.

ВПЛИВ ВЗАЄМОДІЇ "ГЕНОТИП X СЕРЕДОВИЩЕ" НА ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ СВИНЕЙ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЇХ В РІВНОВАГОВИХ УГРУПУВАННЯХ

**В.Г.ПЕЛИХ – к.с.-г.н., доцент,
І.О.БАЛАБАНОВА – аспірант, ХДСГІ**

Відомо, що становлення репродуктивних і продуктивних якостей свиней відбувається під впливом "генотип x середовище", що виявляється зміною рангової оцінки тварин в різних умовах вирощування і експлуатації. Тому, одним із важливих завдань в селекції тварин є визначення адаптивної норми різних класів, розподілу за мірними ознаками в змінюючихся умовах середовища. Одним із таких підходів може бути встановлення реакції тварин на стрес-фактори, що діють в раньому онтогенезі. Виходячи з цього В.П.Коваленко, В.О.Івановим, В.І.Задірко (1993) запропоновано новий спосіб вирощування ремонтного молодняка свиней, що ведеться по відбору ремонтних свиней по їх реакції на стрес-відлучення в віці 45 або 60 діб. При цьому реакція на стрес визначається зміною живої маси через 10 діб після відлучення. При цьому ведеться розподіл особин на тих, що знижують, підвищують або не змінюють живої маси під дією стреса. Градаціями для визначення класу тварин використовують нормовані відхилення (дисперсію ознак).

Як показали дослідження В.П.Коваленко і В.О.Іванова (1995) найбільш доцільно вести відбір для стада свинок і кнурів, що потрібні для ремонту, вони відносяться до класів $X+1\sigma$ і $X+1,5\sigma$, тобто таких, які майже не реагують на стрес-відлучення. Це сприяє отриманню більш високої енергії росту молодняка.

Поряд з використанням впливу взаємодії "генотип x середовище" одним із резервів підвищення ефективності свиноферм є вирощування молодняка в рівновагових угрупованнях, що збільшує енергію росту молодняка, так як знижує рівень антогоністичних відношень, тому що утримуються близькі за ієрархічним рангом тварини (С.Ю.Боліла, 1996). В дослідях, проведених Н.П.Прокопенко (1997) встановлено підвищення маси птиці, що вирощувалась в рівновагових угрупованнях.

Виходячи з цього нами вивчалась можливість використання способу відбору ремонтних свинок по їх реакції на стрес-відлучення і доцільності їх вирощування при розподілі на класи за мірними ознаками. Досліди, проведені у 1997 році із свинками великої білої породи на свинофермі КСП ім. Чкалова В.Олександрівського району Херсонської області. З цією метою визначили спад або підвищення живої маси свинок через 10 діб після відлучення. В подальшому вели індивідуальний контроль росту і розвитку тварин. Динаміка живої маси свинок до 6 місячного віку представлені в таблиці.

Таблиця - Динаміка живої маси ремонтних свинок

Групи по реакції на стрес	Нормоване відхилення	σ	Жива маса в віці, міс	
			2	6
			$X \pm Sx$	$X \pm Sx$
1	-0,5	62	16,06 $\pm$ 0,37	50,74 $\pm$ 1,39
2	-1,0	60	16,08 $\pm$ 0,34	46,33 $\pm$ 1,68
3	-1,5	43	16,65 $\pm$ 0,44	46,09 $\pm$ 1,84
4	+0,5	41	14,98 $\pm$ 0,43	52,83 $\pm$ 1,69
5	+1,0	27	15,56 $\pm$ 0,69	53,05 $\pm$ 1,68
6	+1,5	7	14,7 $\pm$ 1,29	57,5 $\pm$ 4,14

Встановлено, що особини які менше реагують на стрес-відлучення мали більш високі показники живої маси в 6 місячному віці. Різниця між крайніми варіантами ($-0,5$ і $+0,5\sigma$ і $-1,5\sigma$ і $+1,5\sigma$) статистично вірогідно ($P \geq 0,005 \dots 0,001$).

Відбір свиноматок за реакцією на стрес дозволив значно підвищити їх масу в 6 місячному віці. Так, максимальна маса в цьому віці отримана для тварин класу $+1,5\sigma$ - 57,5 кг і вони переважали особин класу $-1,5\sigma$ на 10,6кг. Цікаво відзначити, що тварини класу $+1,5$

мали найменшу живу масу в 2-місячному віці (14,7кг), але для них характерна найвища інтенсивність компенсаторного росту.

Таким чином, проведені дослідження показали високу ефективність використання оцінки ремонтних свинок по їх компенсаторній реакції на стрес-відлучення в 2 місячному віці.

Наступним етапом дослідження було вивчення росту і розвитку свинок при їх вирощуванні в рівновагових угрупованнях. З цією метою проведено розподіл особин в 2-місячному віці на класи M^+ , M^0 , M^- з використанням принципів стабілізуючого відбору. Розподіл вели шляхом визначення нормованого відхилення, при цьому до класу M^0 відносили особин в межах $X \pm 0,67\sigma$, вище цих значень до M^+ , а нижче до M^- . Проведено вирощування молодняка відповідно визначених класів.

Найбільш високі показники живої маси і середньодобових приростів отримали в групі M^+ , які переважали тварин класів M^- і M^0 . В той же час нерозсортовані тварини мали показники живої маси не рівні модельного класу. Це свідчить, що використання вирощування свиней в рівновагових угрупованнях сприяє отриманню більш високої живої маси приплоду за рахунок виділення класу M^+ .

Таким чином, на підставі проведених досліджень розроблені нові підходи до підвищення енергії росту свиней за рахунок використання еволюційних механізмів, що сприяють рівній реакції на стрес-фактори і викликають відмінності в рівні адаптивної норми особин різних класів розподілу.

УДК 636.4.084

ОСОБЛИВОСТІ ОБМІНУ РЕЧОВИН У ПІДСВИНКІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

В.Г.ПЕЛИХ, – к.с.-г.н., доцент,
В.А.ЛІСНИЙ – к.с.-г.н., доцент,
І.О.БАЛАБАНОВА – аспірант ХДСГІ

Поживні речовини корму, які засвоюються організмом, зазнають глибоких змін, перетворюючись у речовин, що складають живу тканину. Ефективність використання поживних речовин раціонів визначається ступінню перетравленості та засвоєння їх організмом.

Тварини різних порід неоднозначно реагують на умови зовнішнього середовища, по різному використовують корми, які споживають, що в кінцевому підсумку суттєво відображається на їх біологіч-